

Twee minuten-recensie

Het verhaal van Vlaanderen: aflevering 1 De prehistorie

Waarom je de aflevering moet kijken

U wil meer leren over de geschiedenis van Vlaanderen, maar hebt geen idee waar u moet starten zonder dat het meteen te complex wordt.

U houdt er van als uw historische documentaires daadwerkelijk experts in beeld brengen, in plaats van alleen een presentator die expert speelt.

U bent fan van een geschiedenisverhaal dat niet altijd even serieus hoeft te doen.

Waarom je de aflevering beter vermijdt

Voor u begint geschiedenis pas bij de geschreven bronnen.

U bent geen fan van te veel oneliners in uw documentaires.

Wat je kan leren uit deze aflevering

“Geschiedenis, dat is iets waar de meeste mensen af en toe iets over lezen en dat ze op school hebben gezien, maar dat vooral iets is dat lang geleden en ver weg gebeurde.” Het zijn niet de meest motiverende woorden om een geschiedenisdocumentaire mee te starten, maar Tom Waes doet het toch. En hij bereikt er meer dan een miljoen televisiekijkende Vlamingen mee. De historische interesse is de laatste jaren enorm gegroeid, dus daarom doet de VRT een slimme zet om hierop in te spelen. En belangrijker: ze doen er ook de geïnteresseerde kijker een geweldig plezier mee.

De eerste aflevering behandelt een gigantische tijdsperiode: van wanneer de eerste *homo sapiens* de Maasvallei binnenwandelden – ongeveer 38.000 jaar geleden – tot een grafceremonie die in het jaar 800 voor Christus plaatsvond. Aan de hand van enkele korte fragmenten beschrijft Tom Waes de belangrijkste ontwikkelingen en conflicten die deze samenlevingen typeerden. De focus ligt daarbij erg vaak op het ontcrachten van eventuele ‘foute ideeën’ die de kijker zou kunnen hebben over de prehistorie. Tom Waes vertelt niet alleen hoe de mensen leefden in die tijd, maar ook dat er in onze contreien mammoeten leefden, dat de neanderthalers niet de domme mensen waren die we ons altijd hadden voorgesteld en dat er waarschijnlijk bijna geen conflicten zijn geweest tussen de *homo sapiens* en de neanderthalers. De ontcrachting van deze mythen zorgt er voor dat het programma niet alleen geloofwaardigheid wint, maar ook dat het iets verrassend en nieuw biedt.

Ironisch genoeg is een belangrijke les die valt te leren uit de eerste aflevering dat de geschiedenis van Vlaanderen zich niet exclusief afspeelt in Vlaanderen. Tom Waes trekt in deze aflevering al tweemaal over de taalgrens, een eerste keer naar de grotten van Spy om te kijken waar enkele van de eerste fossielen van neanderthalers werden gevonden door Waalse archeologen, en een tweede keer om in Spiennes de groeves voor vuursteen te bespreken. De geschiedenis houdt geen rekening met de huidige grenzen, dus des te beter dat het programma aantoont dat je ook over de grenzen moet gaan om het verleden beter te begrijpen.

Tenslotte toont het programma op verschillende manieren de andere kant van de huidige omgang met de geschiedenis: het onderzoek. De verschillende professoren die meewerken aan het programma geven niet alleen duiding voor en na de re-enactments, maar gaan ook dieper in op hun methodes en de uitkomsten hun eigen onderzoek. Voor de meeste Vlamingen is historisch en archeologisch onderzoek namelijk nog steeds een oude man die in een archief zit te lezen of die ergens in Egypte wat graafwerk aan het doen is. De archeoloog die uitlegt dat hij aan de hand van twee druppels aan bewijs moet proberen de hele emmer te reconstrueren, maakt de realiteit van prehistorisch onderzoek echter erg concreet. En ook de geneticus die toont dat je nog steeds DNA kan halen uit de goed bewaarde tanden van de neanderthalers en zo Tom Waes tot twee procent neanderthaler kan uitroepen, maakt duidelijk dat we allemaal het product zijn van een historische knoeiboel.

Het beste stuk

In een aflevering die bijna 36.000 jaar aan geschiedenis probeert te behandelen in 50 minuten, is het best moeilijk om die gigantische tijdsperiodes te begrijpen. Dit probleem lost het programma op door Tom Waes in een veld in Limburg te zetten en hem tussen enkele vlaggetjes te laten wandelen terwijl hij de woorden “jagen en verzamelen” blijft herhalen, tot hij zeer dicht bij het laatste vlaggetje komt en de komst van de landbouw aankondigt. Een ongelooflijk simpele oplossing, maar plotseling wordt het eerste halfuur van de aflevering wel in een zeer duidelijk tijdsperspectief geplaatst en toont het programma hoe relatief kort de rest van de menselijke geschiedenis eigenlijk is.

De meest opvallende quotes

“Er zijn massa’s ijs die grote stukken van Europa bedekken. Op sommige plekken tot wel 2,5 kilometer dik. Daar kunt ge serieus wat gin-tonics van maken. Allee, als ge gin had natuurlijk, en tonic. Maar dat was er niet natuurlijk.”

“Alles in de ontwikkeling van de mens is stommelings tot stand gekomen en nooit heeft iemand beseft wat de gigantische gevolgen daarvan zouden zijn.”

“De Prehistorie”, documentaire, Het Verhaal van Vlaanderen. (VRT, 1 januari 2023). Recensie door Alexander Hilkens.